

รายงานการสำรวจสถานะทันตสุขภาพและปัจจัยเสี่ยง งบประมาณ 2564

กลุ่มสนับสนุนวิชาการและการวิจัย สำนักทันตสาธารณสุข

รายงานเฝ้าระวังทันตสุขภาพและปัจจัยเสี่ยง

สำนักทันตสาธารณสุขได้ประสานให้จังหวัดสำรวจสถานะทันตสุขภาพและปัจจัยเสี่ยง ตามกลุ่มอายุ ได้แก่ เด็กเล็ก 18 เดือน ,กลุ่มเด็กอายุ 3 ปีในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ,กลุ่มอายุ 12 ปีในโรงเรียน และกลุ่มอายุ 60-75 ปี ในชมรมผู้สูงอายุหรือในหมู่บ้าน ทั้งนี้เพื่อเป็นประโยชน์ในการติดตามสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงของปัญหาหลักตามกลุ่มอายุ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อติดตามและประเมินสถานการณ์ด้านสุขภาพช่องปากของประชาชนตามกลุ่มอายุเป้าหมาย
2. เพื่อให้จังหวัดทราบผลการดำเนินงานโครงการส่งเสริมสุขภาพช่องปากและป้องกันโรค

ระยะเวลา

มกราคม - กันยายน 2564

เครื่องมือที่ใช้ในการสำรวจ

1. แบบสำรวจสถานะทันตสุขภาพและปัจจัยเสี่ยงเด็กเล็ก 18 เดือน, กลุ่มเด็กอายุ 3 ปีในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก, กลุ่มอายุ 12 ปีในโรงเรียน และกลุ่มอายุ 60 ปีในชมรมผู้สูงอายุหรือในหมู่บ้าน
2. Probe สามารถใช้ WHO Probe หรือ Probe ที่ใช้ในคลินิกได้โดยจัดทำให้

นิยาม

ฟันผุ คือ ฟันที่มีรูผุ (cavity) ที่ด้านใดด้านหนึ่งบนฟัน หรือเป็นฟันผุที่กินลึกเข้าไปใต้เคลือบฟัน มีฟันหรือผนังนิ่ม

ปราศจากฟันผุ คือ ฟันทุกซี่ในช่องปากไม่มีประสบการณ์การเป็นโรคฟันผุ ทั้งผุ ถอน และอุด

ฟันตกรกระ คือ ภาวะที่เคลือบฟันผิดปกติ ตั้งแต่เห็นเป็นแถบขาวขุนพาดขวางตัวฟัน ไปจนถึงขาวขุนทั้งซี่ ในระดับรุนแรงมีหลุมสีน้ำตาล โดยปกติการเป็นฟันตกรกระจะสมมาตรคือเป็นทั้งซ้าย-ขวา

วิธีการ

สำรวจปีละ 1 ครั้ง เก็บข้อมูลโดยทันตบุคลากร จากนั้นสำนักงานสาธารณสุขส่งข้อมูลสำรวจมาที่สำนักทันตสาธารณสุขภายในเดือนกันยายนของทุกปี เพื่อสรุปวิเคราะห์ผลในภาพรวมและเผยแพร่ข้อมูลผ่านทางเอกสารและ website

จังหวัดคำนวณขนาดตัวอย่างจาก

$$n = \frac{Z^2 \alpha/2 P(1-P) * (deff)}{d^2}$$

รายงานการสำรวจสถานะทันตสุขภาพและปัจจัยเสี่ยง

งบประมาณ 2564

กลุ่มสนับสนุนวิชาการและการวิจัย สำนักทันตสาธารณสุข

ผลการสำรวจ(กลุ่มเด็กเล็ก 18 เดือน)

ข้อมูลการสำรวจสถานะทันตสุขภาพและปัจจัยเสี่ยง กลุ่มเด็กเล็ก 18 เดือน ปีงบประมาณ 2564 ข้อมูล ณ วันที่ 30 กันยายน 2564 พบว่ามีจังหวัดส่งข้อมูลเข้าสู่ระบบทั้งสิ้น 13 จังหวัด ผลการวิเคราะห์พบว่า เด็กปราศจากโรคฟันผุ ร้อยละ 90.2 บริโภคนมหวาน/เปรี้ยว ร้อยละ 26.1 เด็กบริโภคเครื่องดื่มรสหวาน ร้อยละ 21.7 เด็กใช้ขวดนม ร้อยละ 45 เด็กกินขนม ร้อยละ 38.3 ได้รับการแปรงฟันก่อนนอนจากผู้ปกครองทุกวัน ร้อยละ 80.5 เด็กใช้ยาสีฟันผสมฟลูออไรด์ ร้อยละ 88 มี plaque 4 ซี่หน้า ร้อยละ 15.3 เด็กมี White spot 4 ซี่หน้าบน ร้อยละ 12.5 ตอนอายุ 9-12 เดือน เด็กได้รับการตรวจช่องปาก ร้อยละ 97.3 ได้รับความแนะนำการดูแลสุขภาพช่องปาก ร้อยละ 97.4 ได้รับการทาฟลูออไรด์วานิช ร้อยละ 89.1 และได้รับการฝึกแปรงฟัน แบบ Hand on ร้อยละ 94

กลุ่มเด็กเล็ก (18เดือน)	ผลสำรวจ(ปี)			
	2564	2563	2562	2561
จำนวนจังหวัด	13	11	22	16
ปราศจากโรคฟันผุ	90.2	87.6	82.8	81.0
ค่าเฉลี่ยเด็กมีฟันผุเฉลี่ย (ซี่/คน)	0.3	0.3	0.5	-
เด็กบริโภคนมหวาน/เปรี้ยว	26.1	22.5	19.1	16.7
เด็กบริโภคเครื่องดื่มรสหวาน	21.7	10.1	25.1	28.3
เด็กใช้ขวดนม	45.0	24.7	62.3	63.8
เด็กกินขนม	38.3	64.5	51.1	69.2
เด็กที่ได้รับการแปรงฟันก่อนนอนจากผู้ปกครองทุกวัน	80.5	74.7	72.6	72.6
เด็กใช้ยาสีฟันผสมฟลูออไรด์	88.0	88.5	86.4	85.4
เด็กมี plaque 4 ซี่หน้า	15.3	22.7	12.2	14.8
เด็กมี White Spot 4 ซี่หน้าบน	12.5	16.8	7.6	11.7
ตอนอายุ 9-12 เดือน				
เด็กได้รับการตรวจช่องปาก	97.3	62.4	95.8	95.6
ได้รับความแนะนำการดูแลสุขภาพช่องปาก	97.4	64.6	96.3	96.4
เด็กได้รับการทาฟลูออไรด์วานิช	89.1	55.3	91.3	90.4
ได้รับการฝึกแปรงฟันแบบ Hand on	94	60.7	89.7	90.7

รายงานการสำรวจสถานะทันตสุขภาพและปัจจัยเสี่ยง

งบประมาณ 2564

กลุ่มสนับสนุนวิชาการและการวิจัย สำนักทันตสาธารณสุข

ผลการสำรวจ(กลุ่มเด็กเล็ก 3 ปี)

ข้อมูลการสำรวจสถานะทันตสุขภาพและปัจจัยเสี่ยง กลุ่มเด็กเล็ก 3 ปี งบประมาณ 2564 ข้อมูล ณ วันที่ 30 กันยายน 2564 พบว่ามีจังหวัดส่งข้อมูลเข้าสู่ระบบทั้งสิ้น 10 จังหวัด ผลการวิเคราะห์พบว่า เด็กปราศจากโรคฟันผุ ร้อยละ 55.7 เด็กที่นำนมหวาน/นมเปรี้ยวมาที่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ร้อยละ 12.1 เด็กที่นำขวดนมมาที่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ร้อยละ 7 เด็กที่นำขนมมาที่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ร้อยละ 7 มีการแปรงฟันตอนเช้าก่อนมาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ร้อยละ 96.7 มี plaque สีใดสีหนึ่งใน 4 สีหน้า ร้อยละ 24.6 มี White Spot สีใดสีหนึ่งร้อยละ 15.6

กิจกรรมศูนย์เด็กเล็ก มีกิจกรรมการตรวจสุขภาพช่องปาก ร้อยละ 96.5 การจัดนมรสชาติหวาน/เปรี้ยวให้แก่เด็ก ร้อยละ 3.1 การจัดนมรสชาติจืดให้แก่เด็ก ร้อยละ 96.9 การจัดอาหารว่างเป็นขนมให้กับเด็ก ร้อยละ 53.1 จัดผลไม้เป็นอาหารว่างให้เด็ก3-5วัน/สัปดาห์ ร้อยละ 89.8 และมีกิจกรรมแปรงฟันหลังอาหารกลางวันทุกวันด้วยยาสีฟันผสมฟลูออไรด์ ร้อยละ 95.6

กลุ่มเด็กเล็ก 3 ปี	ผลสำรวจปี			
	2564	2563	2562	2561
จำนวนจังหวัด	10	19	23	28
เด็กปราศจากฟันผุ	55.7	58.9	58.6	56.0
ค่าเฉลี่ยฟันผุถอนอุด (ซี่/คน)	2.2	1.7	2.1	2.5
เด็กที่นำนมหวาน/นมเปรี้ยวมาที่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	12.1	8.1	8.65	9.0
เด็กที่นำขวดนมมาที่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	7	7	6.7	8.3
เด็กที่นำขนมมาที่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	22.3	12	11.7	12.6
เด็กมีการแปรงฟันตอนเช้าก่อนมาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	96.7	96.5	90	90.1
เด็กมี plaque สีใดสีหนึ่งใน4สีหน้า	24.6	13.5	20.3	21.8
เด็กมี White Spot สีใดสีหนึ่ง	15.6	10.5	15.6	19.2
ศูนย์เด็กเล็กมีกิจกรรมการตรวจสุขภาพช่องปาก	96.5	87.5	97.6	97.6
ศูนย์เด็กเล็กมีการจัดนมรสชาติหวาน/เปรี้ยวให้แก่เด็ก	3.1	0.6	0.5	5.9
ศูนย์เด็กเล็กมีการจัดนมรสชาติจืดให้แก่เด็ก	96.9	100	95.9	92.2
ศูนย์เด็กเล็กจัดอาหารว่างเป็นขนมให้กับเด็ก	53.1	51	43	31.0
ศูนย์เด็กเล็กที่มีการจัดผลไม้เป็นอาหารว่างให้เด็ก3-5วัน/สัปดาห์	89.8	97.2	92.1	92.7
ศูนย์เด็กเล็กมีกิจกรรมแปรงฟันหลังอาหารกลางวันทุกวันด้วยยาสีฟันผสมฟลูออไรด์	95.6	98.7	94.3	96.7

รายงานการสำรวจสถานะทันตสุขภาพและปัจจัยเสี่ยง

งบประมาณ 2564

กลุ่มสนับสนุนวิชาการและการวิจัย สำนักทันตสาธารณสุข

ผลการสำรวจ(กลุ่มวัยเรียน)

ข้อมูลการสำรวจสถานะทันตสุขภาพและปัจจัยเสี่ยง กลุ่มวัยเรียน งบประมาณ 2564 ข้อมูล ณ วันที่ 30 กันยายน 2564 มีจังหวัดส่งข้อมูลเข้าสู่ระบบทั้งสิ้น 12 จังหวัด ผลการวิเคราะห์พบว่า เด็กปราศจากโรคฟันผุร้อยละ 63.8 เด็กดีไม่มีฟันผุ (cavity free) ร้อยละ 73.1 เด็กมีสถานะฟันตกรักร้อยละ 4.6 เด็กมีสถานะเหงือกอักเสบ ร้อยละ 13.4 เด็กที่ไม่ดื่ม น้ำหวาน ร้อยละ 54.1 เด็กที่ดื่ม น้ำหวาน 4-7วัน/สัปดาห์ ร้อยละ 32.6 เด็กที่ไม่ดื่ม น้ำอัดลม ร้อยละ 54.9 เด็กที่ดื่ม น้ำอัดลม 4-7วัน/สัปดาห์ ร้อยละ 33.0 เด็กที่ไม่กินขนม ร้อยละ 39.4 เด็กกินขนม 1-2 ครั้ง/วัน ร้อยละ 51.25 เด็กแปรงฟัน 222 ร้อยละ 71.0

กลุ่มเด็กวัยเรียน	ผลสำรวจปี			
	2564	2563	2562	2561
จำนวนจังหวัด	12	17	23	36
เด็กปราศจากโรคฟันผุ	63.8	61.4	59.8	51.3
ค่าเฉลี่ยฟันผุถอนออก (ซี่/คน)	0.9	0.8	-	-
เด็กไม่มีฟันผุ (cavity free)	73.1	76.2	77.1	71.3
เด็กมีสถานะฟันตกรักร้อยละ	4.6	3	2.2	3.2
เด็กมีสถานะเหงือกอักเสบ	13.4	20.8	20.4	18.1
เด็กที่ไม่ดื่ม น้ำหวาน	54.1	41.1	36.1	39.2
เด็กที่ดื่ม น้ำหวาน 4-7วัน/สัปดาห์	32.6	32.1	31.8	22.9
ค่าเฉลี่ยเด็กดื่ม น้ำหวาน (ครั้ง/วัน)	0.7	1.5	-	3.7
เด็กที่ไม่ดื่ม น้ำอัดลม	54.9	54.8	33.2	43.1
เด็กที่ดื่ม น้ำอัดลม 4-7วัน/สัปดาห์	33.0	30.2	33.7	19.8
ค่าเฉลี่ยที่เด็กดื่ม น้ำอัดลม (ครั้ง/วัน)	0.6	1.4	-	3.7
เด็กที่ไม่กินขนม	39.4	13	14.1	19.5
ค่าเฉลี่ยที่เด็กกินขนม (ครั้ง/วัน)	1.1	1.8	-	1.6
ค่าเฉลี่ยที่กินลูกอมหมากฝรั่งเยลลี่ (เม็ด/วัน)	0.5	1.9	-	1.6
เด็กกินขนม 1-2 ครั้ง/วัน	51.25	74.3	49.3	57.2
เด็กแปรงฟัน 222	34.3	31.8	55.4	46.0

รายงานการสำรวจสถานะทันตสุขภาพและปัจจัยเสี่ยง งบประมาณ 2564

กลุ่มสนับสนุนวิชาการและการวิจัย สำนักทันตสาธารณสุข

ข้อมูลกิจกรรมทันตสุขภาพในโรงเรียน พบว่าโรงเรียนมีกิจกรรมการตรวจสุขภาพช่องปาก ร้อยละ 98.9 กิจกรรมแปรงฟันหลังอาหารกลางวันดำเนินการทุกชั้นปี ร้อยละ 81.3 โรงเรียนมีการจัดการน้ำดื่มสะอาด ร้อยละ 97.9 มีการจัดการเรียนรู้เกี่ยวกับทันตสุขภาพ ร้อยละ 76.0 โรงเรียนมีการติดต่อสถานบริการเพื่อส่งต่อเด็กไปทำฟันหรือมีหมอมารับบริการ ร้อยละ 95.8 และ โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมแปรงฟันหลังอาหารกลางวันด้วยยาสีฟันผสมฟลูออไรด์ ร้อยละ 84.4

กิจกรรมทันตสุขภาพโรงเรียน	ผลสำรวจปี			
	2564	2563	2562	2561
จำนวนจังหวัด	12	17	23	18
โรงเรียนมีกิจกรรมการตรวจสุขภาพช่องปาก	98.9	96.5	99.0	96.1
โรงเรียนมีกิจกรรมแปรงฟันหลังอาหารกลางวันดำเนินการทุกชั้นปี	81.3	89.4	60.2	86.5
โรงเรียนมีการขายขนมและเครื่องดื่มที่มีรสหวาน	58.8	88.2	-	53.1
โรงเรียนปลอดอาหารเสี่ยงต่อโรคฟันผุ	41.2	25.5	-	-
โรงเรียนปลอดน้ำอัดลม	90.7	89.4	-	90.6
โรงเรียนมีการจัดการน้ำดื่มสะอาด	97.9	98.6	99.5	90.1
โรงเรียนมีการจัดการเรียนรู้เกี่ยวกับทันตสุขภาพ	76.0	83.2	61.2	75.8
โรงเรียนมีการติดต่อสถานบริการเพื่อส่งต่อเด็กไปทำฟันหรือมีหมอมารับบริการ	95.8	98.7	98.8	93.2
โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมแปรงฟันหลังอาหารกลางวันด้วยยาสีฟันผสมฟลูออไรด์ ให้ชั้นเรียนอนุบาล	84.4	86.5	96.8	86.3

รายงานการสำรวจสถานะทันตสุขภาพและปัจจัยเสี่ยง งบประมาณ 2564

กลุ่มสนับสนุนวิชาการและการวิจัย สำนักทันตสาธารณสุข

ผลการสำรวจ(กลุ่มผู้สูงอายุ 60-75 ปี)

ข้อมูลการสำรวจสถานะทันตสุขภาพและปัจจัยเสี่ยงกลุ่มผู้สูงอายุ 60-75 ปี งบประมาณ 2564 ข้อมูล ณ วันที่ 30 กันยายน 2564 มีจังหวัดส่งข้อมูลเข้าสู่ระบบทั้งสิ้น 13 จังหวัด ผลการวิเคราะห์พบว่า ผู้สูงอายุแปรงฟันแท้ก่อนนอน ร้อยละ 74.3 ใช้ไหมขัดฟัน/แปรงซอกฟันเพียง ร้อยละ 6 ผู้สูงอายุมีฟันแท้ใช้งานได้ 20 ซี่ ร้อยละ 43.7 และผู้สูงอายุฟันแท้ใช้งานได้ 20 ซี่และ 4 คู่สบแท้หมด ร้อยละ 29.9

กลุ่มผู้สูงอายุ 60-75 ปี	ผลสำรวจปี			
	2564	2563	2562	2561
จำนวนจังหวัด	13	15	24	26
ผู้สูงอายุแปรงฟันแท้ก่อนนอน	74.3	66.8	72.7	76.1
ผู้สูงอายุใช้ไหมขัดฟัน/แปรงซอกฟัน	6.0	15	13.7	21.7
ผู้สูงอายุมีฟันแท้ใช้งานได้ 20 ซี่	43.7	44.4	47.2	40.1
ผู้สูงอายุฟันแท้ใช้งานได้ 20 ซี่และ 4 คู่สบแท้หมด	29.9	32.3	32.4	16.7